

Działalność Muzeum Azji i Pacyfiku w 2019 r.

I Powiększanie zbiorów

Zbiory Muzeum wzbogaciły się w ciągu roku o 104 obiekty z różnych obszarów kulturowych, nabyte w drodze darów lub zakupów. Do najciekawszych należą m.in. chiński obraz na porcelanie z 1936 r., przedstawiający klasyczny pejzaż z nowatorskimi elementami pochodzenia zachodniego: pociągiem i kościołem; lampa z afgańskiego Nuristanu, wsparta na stelażu z rogów koziorożca; sześć obrazów irańskich z późnej epoki kadżarskiej; oraz interesujące polonicum chińskie, obraz Li Peizhi „Bogini rzeki Luo” z 1948 r., na którym kolofon z dedykacją dla polskiego dyplomaty Stanisława Kostarskiego napisał słynny aktor Mei Lanfang. Muzeum pozyskało też kolejne zbiory fotografii archiwalnych, m.in. ze spuścizny pisarki i dziennikarki Moniki Warneńskiej, dokumentujące czasy wojny amerykańskiej w Wietnamie.

II. Ważniejsze wystawy

1/ Nodir kule kule – z biegiem rzeki. Sztuka Bangladeszu, 14 marca – 2 czerwca 2019 r.

Wystawa oparta była na kolekcji współczesnego malarstwa artystów z Bangladeszu, sprowadzonej do Polski przez ambasadę tego kraju, z inicjatywy J.E. Ambasadora Mahfuzura Rahmana.

Prace malarzy, takich jak Kanak Chanpa Chakma, Rafiqun Nabi, Samarjit Roy Choudhury, Abdus Shakoor Shah, Nisar Hossain, Shishir Bhattacharya, Jamal Ahmed, Anisuzzaman, Farida Zaman, Moniruzzaman, Dulal Gain, Mohammad Iqbal, Shahjahan Bikash, Nipa, Bipasha Hayat, Nazia Andaleeb Preema i Laila Sharmeen, uzupełnione zostały eksponatami i archiwalnymi fotografiami ze zbiorów Muzeum. Poprzez dzieła sztuki i towarzyszący im komentarz zaprezentowano istotne zagadnienia historii i współczesności Bangladeszu, takie jak uwarunkowania ekologiczne kraju i wynikające z nich problemy, tradycja przemysłu tkackiego i współczesna produkcja tekstyliów, wspólnota kulturowa z Bengalem znajdującym się dziś w granicach Indii i polityczna odrębność wypracowana w XX wieku. Treści takie, zachęcające do zastanowienia nad problematyką ekologiczną i społeczną, a także do refleksji nad dziełem sztuki, znalazły się także w programie imprez towarzyszących oraz w wydawnictwie edukacyjnym dla dzieci i rodzin, towarzyszącym wystawie.

Na wernisażu obecny był minister kultury Bangladeszu, K.M. Khalid oraz liczna grupa autorów i autorek prezentowanych prac.

Kuratorka: dr Barbara Ewa Banasik.

2/ Hand made in China. Batiki i hafty mniejszości Chin Południowych z kolekcji Li Lei, 14 czerwca – 15 września 2019 r.

Prezentacja tkanin i ubiorów mniejszości narodowych zamieszkujących prowincję Yunnan, zwłaszcza różnych grup Miao, a także Dong, Bai i innych, z prywatnych zbiorów kolekcjonerki pochodzącej z Yunnanu, a od lat mieszkającej w Warszawie. Kolekcja, nigdy wcześniej nieekspozowana, pokazywała wyjątkowe bogactwo technik i motywów, a także niezwykle poziom wykonania tradycyjnych strojów i ich fragmentów zdobionych haftem, aplikacją i batikiem.

Ekspozatom towarzyszyły interaktywne elementy pozwalające zwiedzającym lepiej zrozumieć praktykę rękodzieła (miniaturowy warsztat tkacki, stanowisko wyplatania ozdobnych taśm, symulacja haftu cieszyły się dużym powodzeniem) oraz mikroskopowe fotografie detali, dające wyobrażenie o ich niewidocznej gołym okiem precyzji i zróżnicowaniu. Podczas kończącego wystawę Festiwalu Haftów Azjatyckich publiczność mogła pogłębić wiedzę na temat różnych azjatyckich tradycji haftu i stroju podczas cyklu wykładów i oprowadzań.

Kuratorka: Ewa Soszko-Dziwińska

3/ Słowa nieulotne. Pismo w kulturach świata, 3 października 2019 r. – 16 lutego 2020 r.

Najważniejsza wystawa roku prezentowała różnorodność systemów piśmienniczych, dawnych i współczesnych, z całego niemal świata. Na wystawie zaprezentowano m.in. oryginalne zabytki najstarszych pism z Mezopotamii i Egiptu, sylabiczne pisma Azji Południowej i Południowo-Wschodniej, przykłady kaligrafii chińskiej, piktograficzne pismo Majów, ale też historię powstania alfabetów i ich adaptacji do różnych języków – wraz z używanym w Polsce łacińskim.

Oprócz samych form zapisu – od nieformalnych notatek, poprzez ozdobną kaligrafię po techniki druku – ekspozycja dała możliwość poznania różnorodnych materiałów piśmienniczych takich jak np. pergamin, liście palmowe, czy stosowany przez Azteków papier amate. Najliczniejszymi ekspozatami były książki o różnej formie: etiopskie zwoje, tajskie harmonijki, czy tybetańskie książki złożone z luźnych kart owiniętych w jedwabną chustę. Wystawę kończyła część współczesna, pokazująca wartość estetyczną i artystyczną pisma – wywiady z projektantami fontów, ekspozycja projektów typograficznych, a także prezentacja komiksów. Od momentu otwarcia „Słów nieulotnych” do początków listopada towarzyszyła im wystawa kaligrafii Brody’ego Neuenschwandera, jednego z najwybitniejszych współczesnych twórców kaligrafii europejskiej, który współpracował m.in. z Peterem Greenawayem. Artysta wygłosił również wykład oraz przeprowadził w przestrzeni Muzeum jeden ze swoich performance’ów „The Brush with Silence”, angażujący osoby kaligrafujące w różnych językach i pismach.

Wystawa powstała przy współpracy Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych oraz Uniwersytetu Warszawskiego. Studenci i pracownicy Wydziału Sztuki Nowych Mediów PJATK pod kierunkiem prof. Ewy Sataleckiej

przygotowali film i aplikację, stanowiące elementy wystawy, uczelnia zorganizowała też międzynarodowe sympozjum naukowe „Future graphic language” oraz pokaz virtual reality na wernisażu wystawy. Ważnym partnerem był Wydział Orientalistyczny Uniwersytetu Warszawskiego, którego pracownicy i doktoranci zaangażowani byli we współpracę przy tworzeniu wystawy i katalogu. Zaprezentowano też publiczności, niekiedy po raz pierwszy, cenne manuskrypty ze zbiorów biblioteki Wydziału. Oprócz tego wystawę wzbogaciły eksponaty ze zbiorów BUW, Instytutu Archeologii oraz Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW, Muzeum Narodowego w Warszawie, Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych PAN, Prawosławnego Seminarium Duchownego w Warszawie, Muzeum Ziemi Sochaczewskiej i Pola Bitwy nad Bzurą, Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju, Ambasady Meksyku i osób prywatnych. We współpracę zaangażowany był także Instytut Studiów Iberyjskich i Iberoamerykańskich UW.

Wystawie towarzyszył program edukacyjny dla różnych grup wiekowych, grup szkolnych i rodzin. Dla dzieci i rodzin wydano spacerownik po wystawie – zestaw zadań i sugestii, wzbogacający doświadczenie zwiedzania wystawy, która oferuje również możliwość własnoręcznego pisania w różnych technikach (w piśmie klinowym i chińskim) oraz odbijania drzeworytniczych tybetańskich flag. Zorganizowano serię oprowadzeń kuratorskich, otwartych dla publiczności i cieszących się dużym powodzeniem. Wydarzenia towarzyszące obejmowały m.in. cykl wykładów prowadzonych przez specjalistów z różnych dziedzin, w tym pracowników naukowych i doktorantów Wydziału Orientalistycznego UW, badających tradycje pisma na świecie. Katalog wystawy, niezależnie od niej, stał się obszernym kompendium wiedzy o systemach pisma, wprowadzającym w jego rozległe światy.

Kuratorka: Dominika Kossowska-Janik

III Ważniejsze wydarzenia i projekty

1/ W styczniu miały miejsce wydarzenia związane z promocją projektu badawczego „Transfer kulturowy jako transdyscyplinarny element nauki o stosunkach międzykulturowych na przykładzie wpływów kultury arabskiej w dziedzictwie kulturowym Polski”, realizowanego przez Zakład Islamu Europejskiego na Wydziale Orientalistycznym UW z grantu Narodowego Centrum Nauki. Muzeum jest partnerem tego projektu.

18 stycznia 2019 r. odbyła się w Muzeum konferencja naukowa „Transfer kultury arabskiej do kultury polskiej” z udziałem zespołu badaczy zaangażowanych w projekt, podsumowująca jego dotychczasowe wyniki. Od 18 do 20 stycznia trwał Festiwal Kultury Arabskiej, promujący różne jej aspekty oraz rezultaty projektu w popularnej formie. W programie festiwalu znalazł się koncert muzyki arabskiej w wykonaniu polsko-palestyńskiego zespołu Bukra, oprowadzanie kuratorskie Karoliny Krzywickiej po wystawie „Moc srebra”, wykłady o biżuterii arabskiej

Marty Minakowskiej-Kostrzewy i Karoliny Krzywickiej, prezentacja książki „Społeczność arabska w Polsce. Stara i nowa diaspora” dr. Mustafy Switata, wykład i warsztaty rodzinne z kaligrafii arabskiej, warsztaty malowania płytek ceramicznych „zelidż”, popularnych na Bliskim Wschodzie. Trwał też „arabski souk”, czyli bazar produktów i rękodzieła z krajów arabskich. W sumie w imprezie wzięło udział 4.338 osób. W związku z udziałem Muzeum w projekcie wątek promocji kultury krajów arabskich był silnie reprezentowany zwłaszcza w 1. półroczu 2019 r., obejmując m.in. przeglądy filmów z Palestyny, Zjednoczonych Emiratów Arabskich i Maroka oraz koncerty muzyki arabskiej.

2/ W ramach obchodów 100-lecia polsko-japońskich kontaktów dyplomatycznych, wspieranych przez Japan Foundation, w Muzeum wystąpił 9 lipca 2019 r. Kitanodai Gagaku Ensemble, zespół wykonujący klasyczną formę dworskiej muzyki i tańca, której tradycja liczy sobie ponad tysiąc lat. Gagaku znajduje się na liście Niematerialnego Dziedzictwa Ludzkości UNESCO i rzadko jest wykonywane poza Japonią. Zespołem kieruje Shogo Anzai, który wcześniej zajmował również dawne stanowisko naczelnego muzyka Departamentu Muzyki przy Agencji Dworu Cesarskiego. Dzięki Japan Foundation zespół wystąpił w Krakowie i Warszawie. Koncert obejmował muzykę instrumentalną i taniec o wyjątkowym, archaicznym charakterze.

Wśród wydarzeń jubileuszu warto też wspomnieć o spotkaniu z aktorami Kuromori Kabuki z Sakaty, członkami amatorskiego zespołu teatralnego o kilkusetletniej, dziedzicznej tradycji, który po raz pierwszy odwiedzał Polskę, dając przedstawienia a Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha w Krakowie oraz Teatrze Collegium Nobilium w Warszawie. W Muzeum Azji i Pacyfiku 7 listopada 2019 r. miało miejsce nieformalne i żywołowe spotkanie z aktorami, którzy zaprezentowali techniki gry i cenne, historyczne kostiumy oraz opowiedzieli o swojej pracy i historii zespołu.

W program obchodów wpisała się również wystawa „Wada Aya. Kaligrafia” współczesnej artystki pracującej na pograniczu kaligrafii i malarstwa, prezentowana od 15 listopada do 1 grudnia.

3/ Rozpoczęto realizację projektu „Digitalizacja manuskryptów i ksiąg drukowanych w Muzeum Azji i Pacyfiku”, finansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Kieruje nim Dominika Kossowska-Janik, która była również kuratorką wystawy „Słowa nieulotne”. W ramach projektu zdigitalizowanych zostanie ok. dwustu muzealiów, w sumie – kilkadziesiąt tysięcy stron. Są to manuskrypty i księgi różnego pochodzenia, ze szczególnie obszernymi kolekcjami z Tybetu, Indonezji, Mjanmy, a także z Indii, Mongolii, Tajlandii i innych krajów, sporządzone różnymi technikami i na różnych podłożach. W projekcie biorą udział w charakterze ekspertów, identyfikujących i opracowujących muzealia, pracownicy naukowcy Wydziału Orientalistycznego UW, m.in. dr hab. Agata Bareja-Starzyńska i dr Monika Nowakowska. Do współpracy

zapraszani są też inni specjaliści zagraniczni. Projekt pozwala jednocześnie na zweryfikowanie stanu zachowania i ewentualne zabiegi konserwatorskie zabezpieczające obiekty. Całość zdigitalizowanego materiału znajdzie się w 2021 r. na stronie internetowej <http://manuskrypty.muzeumazji.pl> i powinna stać się zasobem inspirującym do badań specjalistów w kraju i za granicą.

4/ Muzeum bierze od 2018 r. udział w projekcie dokumentującym zbiory dziedzictwa kulturowego z obszarów Uzbekistanu w muzeach świata, prowadzonym przez National Association of Electronic Mass-Media of Uzbekistan we współpracy z agendami państwowymi tego kraju. W przygotowaniu jest osobny tom serii poświęcony wyłącznie kolekcji Muzeum, który ma być opublikowany w 2021 r. W związku z tym kustosz Karolina Krzywicka, redagująca tom i reprezentująca Muzeum w projekcie, brała udział w międzynarodowej konferencji "Preservation of tangible and intangible cultural heritage: challenges and strategies" w Samarkandzie, 26-27 sierpnia 2019 r.

5/ Udział pracowników Muzeum w konferencjach i seminariach naukowych:

dr Magdalena Ginter-Frołow, „Wizerunek proroka w malarstwie perskim – analiza ikonograficzna postaci na podstawie miniatur ze zbiorów polskich”

Konferencja: „Ojciec, teolog, wojownik – archetyp mężczyzny w kulturze muzułmańskiej”, Katedra Arabistyki, Wydział Orientalistyczny, Uniwersytet Warszawski, 4-5 czerwca 2019

Karolina Krzywicka, „Colours of Samarkand. Uzbek arts and crafts from the collection of the Asia and Pacific Museum in Warsaw”

Konferencja: III International Congress "Uzbekistan – Crossroads of roads and civilizations: empires, religions, cultures", Samarkanda, Uzbekistan, 22-27 sierpnia 2019.

Karolina Krzywicka, „Sztuka Uzbekistanu w zbiorach Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie”

Konferencja: "Cultural legacy of Uzbekistan in the world collections", Ambasada Uzbekistanu, Warszawa, 9 października 2019

Dominika Kossowska-Janik, "Writing in the Asia and Pacific Museum – educational aspect”

Konferencja: "Future Graphic Language: New Directions in Verbal Communication", Muzeum Azji i Pacyfiku (współorganizacja: Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych), 6 grudnia 2019

Tomasz Madej, "Ho-rung-ji-ki as a teaching aid in the Polish primary school program and the means of developing students' intercultural understanding”

Konferencja: 10th anniversary of World Traditional Culture Play Association,
Seoul Olympic Parktel, Korea Południowa, 23-25 stycznia 2019

Tomasz Madej, "Polish traditional games and play: exploring the past and present"

Konferencja: 10th anniversary of World Traditional Culture Play Association,
Seoul Olympic Parktel, Korea Południowa, 23-25 stycznia 2019

Ewa Soszko-Dziwisińska, Łukasz Brodowicz, „Dlaczego i jak? Doświadczenia pracowników Muzeum Azji i Pacyfiku w fotografowaniu tkanin”

Konferencja: „Tkanina – cenne dziedzictwo, przedmiot współczesnych badań”,
Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Warszawa, 11 października 2019

Ewa Soszko-Dziwisińska, „Tkanina pod lupą”

Wykład w Klubie Kostiumologii i Tkaniny Artystycznej Stowarzyszenia Historyków Sztuki, 22 listopada 2019

dr Jacek Tomaszewski (wraz z dr hab. Weroniką Liszewską, prof. ASP),
„Pergamin, atrament i rylec średniowiecznego skryby w Pontificale Plocense I”
Konferencja: 42. Ogólnopolskie Sympozjum Koła Naukowego Wyższego Seminarium w Płocku „Światła pontyfikału. Święte płockie średniowiecze”, 22 listopada 2019

dr Joanna Wasilewska, „Ao dai. Wietnamski strój kobiety”

Wykład w Klubie Kostiumologii i Tkaniny Artystycznej Stowarzyszenia Historyków Sztuki, 10 maja 2019

Pola Zygmunt, „Druzowie na Bliskim Wschodzie wobec wyzwań współczesności”

Konferencja: XVI Dni Arabskie, „Bliski Wschód wobec wyzwań i zagrożeń współczesności”, Uniwersytet Łódzki, 15–16 maja 2019

Ponadto Pola Zygmunt, doktorantka Wydziału Orientalistycznego, uczestniczyła w Komitecie organizacyjnym ww. konferencji „Ojciec, teolog, wojownik – archetyp mężczyzny w kulturze muzułmańskiej”.

6/ Dr Barbara Ewa Banasik w dniu 12 listopada 2019 r. obroniła na Wydziale Orientalistycznym Uniwersytetu Warszawskiego dysertację „Aesthetics of visual art of the Brahmanic tradition in classical India. Analysis of the theory of art based on selected Sanskrit treatises” (w jęz. angielskim).

7/ 22 listopada 2019 r. w siedzibie Muzeum miał miejsce finał drugiej edycji konkursu OrientLab, organizowanego przez Interdyscyplinarne Koło Naukowe Doktorantów Wydziału Orientalistycznego UW „Orientuj się” oraz Wydziałową Radę Doktorantów. Edycja ta przyciągnęła studentów II stopnia i doktorantów nie tylko z Warszawy, ale także Poznania; ten wzrost zainteresowania pozwala

mieć nadzieję na dalszy rozwój konkursu. Dyrektorka Muzeum dr Joanna Wasilewska ponownie należała do jego Rady Naukowej.

Dzięki współpracy z Wydziałem zorganizowano również w Muzeum cykl spotkań „Orientuj się w przekładzie”, poświęconych przekładom z literatur Azji i Afryki. Będą one kontynuowane w roku 2020.

8/ Tak jak w poprzednich latach, w Radzie Muzealnej zasiadali wybitni orientaliści: prof. dr hab. Marek Mejor i prof. dr hab. Jadwiga Pstrusińska.

9/ Muzeum Azji i Pacyfiku otrzymało wyróżnienie w kategorii najciekawszego wydawnictwa muzealnego w XIII edycji konkursu „Mazowieckie Zdarzenia Muzealne – Wierzba” za katalog „Strefa dźwięków” autorstwa dr Marii Szymańskiej-Ilnata, związany z ekspozycją stałą instrumentów muzycznych pod tym samym tytułem.

Muzeum otrzymało również Nagrodę Rodziców za organizację wystawy „Zabawa z kulturą. Tradycyjne zabawy i gry Azji” (w 2018 r.) jako najbardziej rozwojowej warszawskiej inicjatywy dla dzieci w wieku 0-14 lat w kategorii „Logika” konkursu Słoneczniki 2019.

10/ 13 lutego 2019 r. w Muzeum odbyło się – zgodnie z kilkuletnią już tradycją, kontynuowaną także w 2020 r. – spotkanie noworoczne Ministra Spraw Zagranicznych Jacka Czaputowicza z ambasadorami krajów regionu Azji i Pacyfiku akredytowanymi w Polsce.